Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

3. veebruar 2021 *

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Piiravad meetmed seoses olukorraga Ukrainas – Rahaliste vahendite külmutamine – Selliste isikute, üksuste ja asutuste loetelu, kelle rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatakse – Hageja nime jätmine loetellu – Nõukogu kohustus kontrollida, et kolmanda riigi asutuse otsuse tegemisel järgiti kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

Kohtuasjas T-258/20,

Oleksandr Viktorovych Klymenko, elukoht Moskva (Venemaa), esindaja: advokaat M. Phelippeau,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Vitro ja P. Mahnič,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada nõukogu 5. märtsi 2020. aasta otsus (ÜVJP) 2020/373, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2020, L 71, lk 10), ja nõukogu 5. märtsi 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/370, millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2020, L 71, lk 1), osas, milles nende aktidega jäetakse hageja nimi nende isikute, üksuste ja asutuste loetellu, kelle suhtes kohaldatakse kõnealuseid piiravaid meetmeid,

ÜLDKOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president D. Spielmann, kohtunikud O. Spineanu-Matei ja R. Mastroianni (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

Vaidluse taust

1 Käesolevas kohtuasjas on vaidlus piiravate meetmete üle, mis on kehtestatud teatavate isikute, üksuste ja asutuste suhtes seoses olukorraga Ukrainas pärast 2014. aasta veebruaris Kiievis (Ukraina) Iseseisvuse väljakul toimunud meeleavalduste mahasurumist.

2 Hageja Oleksandr Viktorovych Klymenko on Ukraina endine tulude ja maksude minister.

3 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 5. märtsil 2014 vastu otsuse 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 26). Samal päeval võttis nõukogu vastu määruse (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 1).

4 Otsuse 2014/119 põhjendustes 1 ja 2 on täpsustatud järgmist:

„(1) Nõukogu mõistis 20. veebruaril 2014 kõige karmimalt hukka igasuguse vägivalla kasutamise Ukrainas. Nõukogu kutsus üles vägivalda viivitamata lõpetama ning austama täielikult inimõigusi ja põhivabadusi. Nõukogu kutsus Ukraina valitsust üles ilmutama maksimaalset vaoshoitust ning opositsioonijuhte distantseeruma radikaalsete meetmete, sealhulgas vägivalla kasutajatest.

(2) 3. märtsil 2014 leppis nõukogu kokku piiravate meetmete keskendamises Ukraina riigivara seadusevastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikute ja inimõiguste rikkumise eest vastutavate isikute vara külmutamisele ja sissenõudmisele eesmärgiga tugevdada õigusriigi ja inimõiguste asutamise põhimõtteid Ukrainas.“

5 Otsuse 2014/119 artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või milles kontroll või kasutusõigus kuulub isikutele, kes on tuvastatud kui Ukraina riigivara seadusevastase omastamise eest vastutajad, Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu nad on lisas loetletud.

2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otse ega kaudselt lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetamiseks.“

6 Rahaliste vahendite külmutamise kord on määratletud otsuse 2014/119 artikli 1 lõigetes 3–6.

7 Määruses nr 208/2014 on kooskõlas otsusega 2014/119 ja sõnastuses, mis on sisuliselt identne nimetatud otsuse sõnastusega, ette nähtud kõnealuste piiravate meetmete võtmine ja kindlaks määratud nende kohaldamise kord.

8 Otsuses 2014/119 ja määruses nr 208/2014 silmas peetud isikute nimed on esitatud nimetatud otsuse lisas ja nimetatud määruse I lisas toodud loetelus (edaspidi „loetelu“) koos eeskätt nende loetellu kandmise põhjendusega. Hageja nime esialgu loetelus ei olnud.

9 Otsust 2014/119 ja määrust nr 208/2014 muudeti nõukogu 14. aprilli 2014. aasta rakendusotsusega 2014/216/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2014/119 (ELT 2014, L 111, lk 91), ja nõukogu 14. aprilli 2014. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 381/2014, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2014, L 111, lk 33), (edaspidi koos „2014. aasta aprilli aktid“).

10 2014. aasta aprilli aktidega lisati hageja nimi loetellu koos tuvastamisandmetega „endine tulude ja maksude minister“ ja järgmise põhjendusega:

„Isik, kelle suhtes algatati Ukrainas uurimine tema osalemise kohta kuritegudes, mis on seotud Ukraina riigile kuuluvate rahaliste vahendite omastamise ja nende ebaseadusliku ülekandmisega Ukrainast välja.“

11 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 30. juunil 2014, mis registreeriti numbriga T-494/14 ja milles ta palus eelkõige tühistada 2014. aasta aprilli aktid teda puudutavas osas.

12 Nõukogu võttis 29. jaanuaril 2015 vastu otsuse (ÜVJP) 2015/143, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2015, L 24, lk 16), ning määruse (EL) 2015/138, millega muudetakse määrust nr 208/2014 (ELT 2015, L 24, lk 1).

13 Otsuses 2015/143 on täpsustatud kriteeriume, mille alusel kantakse alates 31. jaanuarist 2015 loetellu isikud, kelle rahalised vahendid külmutatakse. Konkreetselt asendati otsuse 2014/119 artikli 1 lõige 1 järgmise tekstiga:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või mille kontroll või kasutusõigus kuulub Ukraina riigivara seadusevastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikutele ja Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu on loetletud lisas.

Käesoleva otsuse kohaldamise eesmärgil kuuluvad Ukraina riigivara seadusevastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikute hulka isikud, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise seoses järgmisega:

a) Ukraina avaliku sektori vahendite või vara seadusevastane omastamine või sellele kaasaaitamine või

b) ametiseisundi kuritarvitamine avaliku võimu kandjana eesmärgiga saavutada põhjendamatu eelis endale või kolmandale isikule ja põhjustades sellega Ukraina avaliku sektori vahendite või vara vähenemise või sellele tegevusele kaasaaitamine.“

14 Määrusega 2015/138 muudeti määrust nr 208/2014 vastavalt otsusele 2015/143.

15 Nõukogu võttis 5. märtsil 2015 vastu otsuse (ÜVJP) 2015/364, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2015, L 62, lk 25), ja rakendusmääruse (EL) 2015/357, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2015, L 62, lk 1), (edaspidi koos „2015. aasta märtsi aktid“). Otsusega 2015/364 asendati esiteks otsuse 2014/119 artikkel 5, pikendades piiravate meetmete kohaldamist hagejat puudutavas osas kuni 6. märtsini 2016, ning teiseks muudeti selle otsuse lisa. Sellest tulenevalt muudeti rakendusmäärusega 2015/357 vastavalt määruse nr 208/2014 I lisa.

16 2015. aasta märtsi aktidega jäeti hageja nimi loetellu koos tuvastamisandmetega „endine tulude ja maksude minister“ ning koos järgmise uue põhjendusega:

„Isik, kelle suhtes Ukraina asutused on algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara omastamisega ning seoses ametiseisundi kuritarvitamisega avaliku võimu kandja poolt, et saada põhjendamatut kasu endale või kolmandale isikule, põhjustades seeläbi kahju Ukraina riigi rahalistele vahenditele või varale.“

17 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 15. mail 2015, mis registreeriti numbriga T-245/15 ja milles ta palus eelkõige tühistada 2015. aasta märtsi aktid teda puudutavas osas.

18 Nõukogu võttis 4. märtsil 2016 vastu otsuse (ÜVJP) 2016/318, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2016, L 60, lk 76), ning rakendusmääruse (EL) 2016/311, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2016, L 60, lk 1), (edaspidi koos „2016. aasta märtsi aktid“).

19 2016. aasta märtsi aktidega pikendati piiravate meetmete kohaldamist eeskätt hagejat puudutavas osas kuni 6. märtsini 2017, ilma et tema loetelusse kandmise põhjendust oleks võrreldes 2015. aasta märtsi aktides esitatuga muudetud.

20 Hageja muutis Üldkohtu kodukorra artikli 86 alusel Üldkohtu kantseleisse 28. aprilli 2016 saabunud menetlusdokumendiga oma hagi kohtuasjas T-245/15, nõudes ühtlasi ka 2016. aasta märtsi aktide tühistamist teda puudutavas osas.

21 Üldkohus rahuldas 10. juuni 2016. aasta kohtumäärusega Klymenko *vs.* nõukogu (T-494/14, EU:T:2016:360), mis tehti kodukorra artikli 132 alusel, eespool punktis 11 mainitud hagi, tunnistades selle ilmselgelt põhjendatuks, ja tühistas seega 2014. aasta aprilli aktid hagejat puudutavas osas.

22 Nõukogu võttis 3. märtsil 2017 vastu otsuse (ÜVJP) 2017/381, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2017, L 58, lk 34), ning rakendusmääruse (EL) 2017/374, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2017, L 58, lk 1), (edaspidi koos „2017. aasta märtsi aktid“).

23 2017. aasta märtsi aktidega pikendati piiravate meetmete kohaldamist eeskätt hagejat puudutavas osas kuni 6. märtsini 2018, ilma et tema loetelusse kandmise põhjendust oleks võrreldes 2015. aasta märtsi aktides esitatuga muudetud.

24 Hageja muutis Üldkohtu kantseleisse 27. märtsil 2017 saabunud menetlusdokumendiga uuesti oma hagi kohtuasjas T-245/15, nõudes ühtlasi 2017. aasta märtsi aktide tühistamist teda puudutavas osas.

25 Üldkohus jättis 8. novembri 2017. aasta kohtuotsusega Klymenko *vs.* nõukogu (T-245/15, ei avaldata, EU:T:2017:792) rahuldamata kõik hageja nõuded, mida on nimetatud eespool punktides 17, 20 ja 24.

26 Hageja esitas 8. novembri 2017. aasta kohtuotsuse Klymenko *vs.* nõukogu (T-245/15, ei avaldata, EU:T:2017:792) peale 5. jaanuaril 2018 Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse, mis registreeriti numbriga C-11/18 P.

27 Nõukogu võttis 5. märtsil 2018 vastu otsuse (ÜVJP) 2018/333, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2018, L 63, lk 48), ja rakendusmääruse (EL) 2018/326, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2018, L 63, lk 5), (edaspidi koos „2018. aasta märtsi aktid“).

28 2018. aasta märtsi aktidega pikendati piiravate meetmete kohaldamist kuni 6. märtsini 2019, ilma et hageja loetelusse kandmise põhjendust oleks võrreldes 2015. aasta märtsi aktides esitatuga muudetud.

29 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 30. aprillil 2018 saabunud hagiavaldusega hagi, mis registreeriti numbriga T-274/18, nõudega tühistada 2018. aasta märtsi aktid teda puudutavas osas.

30 Nõukogu võttis 4. märtsil 2019 vastu otsuse (ÜVJP) 2019/354, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2019, L 64, lk 7), ning rakendusmääruse (EL) 2019/352, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2019, L 64, lk 1), (edaspidi koos „2019. aasta märtsi aktid“).

31 2019. aasta märtsi aktidega pikendati piiravate meetmete kohaldamist kuni 6. märtsini 2020 ja hageja nimi jäeti loetellu sama põhjendusega kui see, mis on ära toodud eespool punktis 16, ja sellele oli lisatud täpsustus tema kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimise kohta kriminaalmenetluse käigus, millele nõukogu tugines.

32 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 3. mail 2019 saabunud hagiavaldusega hagi, mis registreeriti numbriga T-295/19, nõudega tühistada 2019. aasta märtsi aktid teda puudutavas osas.

33 Üldkohus tühistas 11. juuli 2019. aasta kohtuotsusega Klymenko *vs.* nõukogu (T-274/18, EU:T:2019:509) 2018. aasta märtsi aktid hagejat puudutavas osas.

34 Euroopa Kohus tühistas 26. septembri 2019. aasta kohtuotsusega Klymenko *vs.* nõukogu (C-11/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:786) esiteks 8. novembri 2017. aasta kohtuotsuse Klymenko *vs.* nõukogu (T-245/15, ei avaldata, EU:T:2017:792; vt eespool punkt 25) ja teiseks 2015. aasta märtsi aktid, 2016. aasta märtsi aktid ja 2017. aasta märtsi aktid hagejat puudutavas osas.

35 Nõukogu ja hageja pidasid 2019. aasta novembri ja 2020. aasta jaanuari vahelisel ajavahemikul kirjavahetust asjaomaste piiravate meetmete hageja suhtes pikendamise võimaluse küsimuses. Nõukogu edastas hagejale eeskätt mitu Ukraina peaprokuratuuri (edaspidi „peaprokuratuur“) kirja, mis käsitlesid tema suhtes algatatud kriminaalmenetlusi, millele ta kavatses meetmete pikendamiseks tugineda.

36 Nõukogu võttis 5. märtsil 2020 vastu otsuse (ÜVJP) 2020/373, millega muudetakse otsust 2014/119 (ELT 2020, L 71, lk 10), ja rakendusmääruse (EL) 2020/370, millega rakendatakse määrust nr 208/2014 (ELT 2020, L 71, lk 1), (edaspidi koos „vaidlustatud aktid“).

37 Vaidlustatud aktidega pikendati asjaomaste piiravate meetmete kohaldamist kuni 6. märtsini 2021 ja hageja nimi jäeti loetellu sama põhjendusega kui see, mis on ära toodud eespool punktis 16, ja sellele oli lisatud täpsustus järgmises sõnastuses:

„Avaliku sektori vahendite või vara omastamist käsitlev kriminaalmenetlus on veel pooleli. Nõukogu toimikus sisalduvast teabest ilmneb, et kriminaalmenetluse käigus, millele nõukogu tugines, järgiti Klymenko kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Seda näitavad eelkõige eeluurimiskohtuniku 1. märtsi 2017. aasta ja 5. oktoobri 2018. aasta otsused anda luba erakorraliseks tagaseljauurimiseks, eeluurimiskohtuniku 8. veebruari 2017. aasta ja 19. augusti 2019 aasta otsused, millega rahuldati ennetav meede eelvangistuse näol ning asjaolu, et kriminaalmenetluse materjalidega tutvumine kaitse poolt on pooleli.“

38 Nõukogu teatas 6. märtsi 2020. aasta kirjaga hagejale piiravate meetmete kehtima jätmisest tema suhtes. Nõukogu vastas hageja seisukohtadele, mis olid esitatud 23. jaanuari 2020 kirjas, ning edastas talle vaidlustatud aktid. Nõukogu tegi hagejale teatavaks ka tähtaja, mille jooksul tal oli võimalik esitada oma seisukohad enne tema nime võimalikku loetelusse jätmist puudutava otsuse tegemist.

Pärast käesoleva hagi esitamist aset leidnud asjaolud

39 Üldkohus tühistas 25. juuni 2020. aasta kohtuotsusega Klymenko *vs.* nõukogu (T-295/19, EU:T:2020:287) 2019. aasta märtsi aktid hagejat puudutavas osas.

Menetlus ja poolte nõuded

40 Hageja esitas käesoleva hagi hagiavaldusega, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 4. mail 2020.

41 Nõukogu esitas 17. juulil 2020 kostja vastuse.

42 Hagejal paluti 29. juuli 2020. aasta kirjaga kodukorra artikli 83 lõike 3 alusel esitada repliik nõukogu argumentide kohta, mis käsitlevad teist väidet, mille kohaselt oli tehtud eeskätt hindamisviga, võttes arvesse hinnangut, mille Üldkohus andis 25. juuni 2020. aasta kohtuotsuses Klymenko *vs.* nõukogu (T-295/19, EU:T:2020:287).

43 Repliik esitati Üldkohtu kantseleisse 3. septembril 2020.

44 Vasturepliik saabus Üldkohtu kantseleisse 9. oktoobril 2020. Samal kuupäeva lõpetati menetluse kirjalik osa.

45 Kodukorra artikli 106 lõikes 3 on ette nähtud, et kui kolme nädala jooksul alates menetluse kirjaliku osa lõpetamisest teatamisest ei ole pooled esitanud taotlust kohtuistungi määramiseks, võib Üldkohus lahendada kohtuasja ilma menetluse suulise osata. Kuna käesolevas asjas sellist taotlust ei esitatud ja Üldkohus leidis, et tal on kohtuasja toimikus olevate dokumentide põhjal piisavalt teavet, otsustas ta lahendada kohtuasja ilma menetluse suulise osata.

46 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud aktid teda puudutavas osas;

– mõista kohtukulud välja nõukogult.

47 Nõukogu palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– teise võimalusena jätta vaidlustatud aktide tühistamise korral hagejat puudutavas osas otsus 2020/373 jõusse kuni rakendusmääruse 2020/370 osalise tühistamise jõustumiseni;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

48 Hageja esitab oma hagi põhistamiseks viis väidet, millest esimese kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust, teise kohaselt on tehtud ilmselge hindamisviga ja kuritarvitatud võimu, kolmanda kohaselt on sisuliselt rikutud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, neljanda kohaselt puudub õiguslik alus ning viienda kohaselt on rikutud omandiõigust.

49 Kõigepealt tuleb analüüsida teist ja kolmandat väidet koos osas, milles nendega heidetakse nõukogule ette eelkõige seda, et ta ei kontrollinud, kas Ukraina ametiasutused järgisid hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, millest tuleneb vaidlustatud aktide vastuvõtmisel tehtud hindamisviga.

50 Hageja osutab nende väidete raames eeskätt sellele, et nõukogu jättis kontrollimata, kas tema suhtes algatatud kriminaalmenetlused nr 42017000000000113 (edaspidi „menetlus nr 113“) ja nr 42014000000000521 (edaspidi „menetlus nr 521“), millele nõukogu tugines, kui ta otsustas jätta tema suhtes kehtima piiravad meetmed, viidi läbi, järgides tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

51 Hageja väidab, et peaprokuratuuri vastused nõukogu küsimustele, mis käsitlesid tema kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimist, tema suhtes algatatud kriminaalmenetluste seisu ja asjaomaste eri uurimisasutuste pädevust, nendevahelisi suhteid ning uurimise üleandmist nende vahel,

ei olnud rahuldavad. Seetõttu heidab ta nõukogule sisuliselt ette ebapiisavat kontrollimist ja seda, et ta eiras tõendeid, mis hageja esitas talle seoses sellega, et Ukraina ametiasutused olid menetlusnorme rikkunud, ja asjaoluga, et nad ei olnud sõltumatud.

52 Ta väidab esiteks, et 20. juuni 2019 seisuga ei sisaldunud tema nimi Rahvusvahelise Kriminaalpolitsei Organisatsiooni (Interpol) koostatud rahvusvahelisel tasandil tagaotsitavate isikute nimekirjas (edaspidi „Interpoli poolt tagaotsitavate isikute nimekiri“), nagu nähtub Interpoli toimikute kontrollikomisjoni sekretariaadi väljastatud tunnistustest.

53 Teiseks heidab hageja nõukogule ette, et ta ei kontrollinud, kas järgiti tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele seoses juba lõpetatud eeluurimiste üleandmisega Ukraina korruptsioonivastase võitluse ametile; pealegi toimus see üleandmine kuus aastat pärast eeluurimiste algatamist.

54 Ta väidab kolmandaks, et Kiievi Petšerski linnaosa kohtu (edaspidi „Petšerski kohus“) eeluurimiskohtuniku 5. oktoobri 2018. aasta otsus (edaspidi „eeluurimiskohtuniku 5. oktoobri 2018. aasta otsus“), millega anti luba algatada tema suhtes erakorraline tagaseljauurimine, tehti tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele rikkudes.

55 Neljandaks on hageja seisukohal, et tema suhtes Ukrainas algatatud kriminaalmenetluse kestus ei ole Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 6 lõike 1 tähenduses mõistlik ning on ilmselge, et Ukraina ametiasutuste ainus eesmärk oli õigustada kõnealuste piiravate meetmete kehtima jätmist, kuivõrd peaprokuratuur viitas peaaegu igal aastal eri menetlusele, millel oli erinev number, kuid mis puudutas süstemaatiliselt samu süütegusid. Lisaks sellele vastutavad eeluurimise ülemäära pika kestuse eest vaid need läbiviinud asutused, kes ei teinud otsust saata asi kohtusse.

56 Viimaseks olevat nõukogu eiranud oma kohustust kontrollida, et on järgitud hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, vaatamata sellele, et hageja kaebas mitu korda nende õiguste rikkumise peale.

57 Repliigis väidab hageja lisaks, et Ukraina korruptsioonivastase kõrgema kohtu apellatsioonikoda tühistas oma 13. mai 2020. aasta otsusega (edaspidi „13. mai 2020. aasta kohtuotsus“) eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsuse, millega võeti tema suhtes ennetav meede eelvangistuse näol (edaspidi „eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsus“), sest täitmata oli üks tingimustest, mis pidi Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) kohaselt olema täidetud sellise otsuse tegemiseks, see tähendab nõue, et asjaomase isiku nimi oleks kantud tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja.

58 Nõukogu väidab, et kirjavahetusest hagejaga nähtub, et ta võttis arvesse viimase seisukohti, et ta kontrollis nende põhjendatust, esitades muu hulgas ka täpseid küsimusi Ukraina ametiasutustele ja saades neilt selgitusi, ning et ametiasutustelt saadud teabe alusel asus ta seisukohale, et hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ei olnud rikutud ning et oli piisavalt põhjust hageja nime loetellu jätmiseks.

59 Nõukogu sõnul teostas hageja lisaks teda puudutavates menetlustes Ukrainas esiteks oma õigust olla advokaadi poolt esindatud, kusjuures ta kasutas oma õigusi tõhusalt, mistõttu osa tema kaebustest rahuldati. Teiseks ei nähtu nõukogu väitel hageja poolt talle saadetud kirjadest, et ta oleks kasutanud vaidlustamis- või edasikaebevõimalusi, mis olid talle kriminaalmenetluse seadustikus ette nähtud teatavate selliste menetlusolukordade osas nagu uurimise peatamine või seoses asjaoluga, et uurimist ei lõpetatud ette nähtud tähtaja jooksul.

60 Lisaks meenutab nõukogu, et hageja suhtes on tehtud mitu kohtuotsust. Ta nimetab eeluurimiskohtuniku 1. märtsi 2017. aasta ja 5. oktoobri 2018. aasta otsuseid, millega anti luba algatada tema suhtes vastavalt menetluses nr 113 ja menetluses nr 521 erakorraline tagaseljauurimine, ning eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsust, millega võeti menetluses nr 113 ennetav meede eelvangistuse näol. Ta väidab, et viimasena nimetatud otsuses tuvastas eeluurimiskohtunik, et hagejale oli 2014. aastal nõuetekohaselt teatatud süüdistusest ning et tema nimi oli kantud 10. juunil 2019 tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja. Sellega seoses on nõukogu seisukohal, et hageja esitatud tunnistused selle kohta, et tema nimi ei sisaldu Interpoli poolt tagaotsitavate isikute nimekirjas, ei ole otsustava tähtsusega, sest need on hilisemad kuupäevast, mille kohta märgiti, et hageja nimi ei sisaldunud kõnealuses nimekirjas, see tähendab 10. oktoobrist 2018.

61 Kokkuvõttes leiab nõukogu, et ta oli kontrollinud, et teatav hulk kriminaalmenetlustes hageja suhtes tehtud otsustest tehti tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides.

62 Seoses hageja argumentidega, mille kohaselt uurimise kestus oli ülemäära pikk ning talle ei esitatud süüdistust, juhtis nõukogu tähelepanu asjaolule, et ta küsis Ukraina ametiasutustelt selles osas selgitusi ja sai need, et uurimine lõpetati menetluses nr 113 aastal 2017 ja menetluses nr 521 oktoobris 2018 ja et kaitse parasjagu tutvub toimiku materjalidega – need asjaolud annavad tunnistust sellest, et menetlus edenes.

63 Lõpetuseks, seoses 13. mai 2020. aasta kohtuotsusega väidab nõukogu, et seda ei saa vaidlustatud aktide õiguspärasuse hindamisel arvesse võtta, kuna see tehti pärast vaidlusaluste aktide vastuvõtmist. Lisaks sellele ja igal juhul käsitleb see kohtuotsus esiteks vaid menetlust nr 113 ning teiseks kinnitab see omaltpoolt, et hageja teostas oma õigusi.

64 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et Euroopa Liidu kohtud peavad piiravate meetmete kontrolli käigus tagama põhimõtteliselt täieliku kontrolli kõigi liidu aktide õiguspärasuse üle põhiõiguste seisukohast, mis moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa ja mille hulka kuuluvad eelkõige õigus tõhusale kohtulikule kaitsele ja kaitseõigused, nagu need on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklites 47 ja 48 (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs*. nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

65 Harta artikliga 47 tagatud kohtuliku kontrolli tõhususeks on vaja, et nende põhjenduste õiguspärasuse kontrollimisel, millel rajaneb otsus kanda isiku nimi nende isikute loetelusse, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, või jätta tema nimi sinna, tagab liidu kohus, et see otsus, mis puudutab seda isikut isiklikult, põhineb piisavalt kindlal faktilisel alusel. See hõlmab otsuse aluseks olevates põhjendustes nimetatud faktiliste asjaolude kontrollimist, nii et kohtulik kontroll ei ole piiratud esitatud põhjenduste abstraktse tõepärasuse hindamisega, vaid käsitleb küsimust, kas need põhjendused või vähemalt üks neist, mida on peetud iseenesest asjaomaste aktide põhistamiseks piisavaks, on tõendatud (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs*. nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

66 Selliste piiravate meetmete võtmine ja kehtima jätmine nagu otsuses 2014/119 (muudetud kujul) ja määruses nr 208/2014 (muudetud kujul) ette nähtud meetmed, mis on võetud sellise isiku vastu, kes on tuvastatud kui kolmanda riigi vara seadusvastase omastamise eest vastutav isik, tugineb sisuliselt kõnealuse riigi sellise ametiasutuse otsusele, kes on pädev algatama ja läbi viima kriminaaluurimist selle isiku suhtes seoses riigivara seadusvastase omastamise süütegudega (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs*. nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

67 Lisaks tuleb märkida, et ehkki nõukogu võib sellise loetellu kandmise kriteeriumi alusel nagu see, mida on mainitud eespool punktis 13, tugineda piiravate meetmete võtmisel kolmanda riigi otsusele, tingib sellel institutsioonil lasuv kohustus järgida kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele selle, et

ta peab veenduma, et nimetatud otsuse vastu võtnud kolmanda riigi ametiasutused on neid õigusi järginud (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

68 Nõude, et nõukogu peab kontrollima, kas kolmandate riikide otsused, millele ta kavatseb tugineda, võeti vastu neid õigusi järgides, eesmärk on tagada, et vara külmutamise meetmete võtmine või kehtima jätmine toimub üksnes piisavalt kindla faktilise aluse põhjal, ja seega kaitsta asjaomaseid isikuid ja üksusi. Nii saab nõukogu järeldada, et selliste meetmete võtmine või kehtima jätmine tugineb piisavalt kindlale faktilisele alusele vaid siis, kui ta on ise kontrollinud, kas asjaomase kolmanda riigi selle otsuse tegemisel, millele ta kavatseb tugineda, on järgitud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

69 Lisaks tuleb märkida, et ehkki asjaolu, et kolmas riik on EIÕKga liitunud riikide hulgas, tähendab, et Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi „EIK“) kontrollib EIÕKga tagatud põhiõigusi, mis vastavalt ELL artikli 6 lõikele 3 on liidu õiguse üldpõhimõtted, ei saa see asjaolu siiski muuta üleliigseks eespool punktis 68 viidatud kontrollinõuet (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

70 Kohtupraktika kohaselt peab nõukogu põhjendustes, mis puudutavad isiku või üksuse vastu piirava meetme võtmist või kehtima jätmist, kirjeldama kas või lühidalt põhjusi, miks ta on seisukohal, et kolmanda riigi otsus, millele ta kavatseb tugineda, on tehtud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides. Seega peab nõukogu oma põhjendamiskohustuse täitmiseks näitama piiravaid meetmeid kehtestavas otsuses, et ta kontrollis, kas kolmanda riigi otsus, millele tuginedes ta need meetmed võtab, on tehtud neid õigusi järgides (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Lõppkokkuvõttes tuleb öelda, et kui nõukogu tugineb selliste piiravate meetmete võtmisel või kehtima jätmisel nagu need, mis on kõne all käesolevas kohtuasjas, kolmanda riigi otsusele algatada ja viia läbi kriminaalmenetlus seoses avaliku sektori vahendite või vara seadusvastase omastamisega asjaomase isiku poolt, peab ta esiteks veenduma, et nimetatud otsuse vastuvõtmisel järgisid asjaomase kolmanda riigi ametiasutused selle isiku kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, kelle suhtes kõnealune kriminaalmenetlus toimub, ja teiseks nimetama piiravaid meetmeid kehtestavas otsuses põhjused, miks ta on seisukohal, et see kolmanda riigi otsus tehti neid õigusi järgides (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Nende kohtupraktikast tulenevate põhimõtete alusel tuleb analüüsida, kas nõukogu järgis neid kohustusi.

73 Kõigepealt tuleb märkida, et ehkki on tõsi, et nõukogu märkis vaidlustatud aktides (vt eespool punkt 37) ära põhjused, miks ta asus seisukohale, et Ukraina ametiasutuste otsus algatada ja viia hageja suhtes läbi kriminaalmenetlus seoses avaliku sektori vahendite või vara seadusvastase omastamisega oli tehtud hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides, tuleb siiski kontrollida, kas nõukogu leidis õigustatult, et need ametiasutused olid järginud hageja kõnealuseid õigusi menetlustes, millele vaidlustatud aktid tuginevad.

74 Nimelt tuleb põhjenduste paikapidavuse kontrollimist, mis kuulub vaidlustatud aktide sisulise õiguspärasuse kontrolli alla ja seisneb käesoleval juhul selle kontrollimises, kas nõukogu esitatud teave on tõendatud ja kas sellest nähtub, et on kontrollitud Ukraina ametiasutuste poolt asjaomaste õiguste järgimist, eristada põhjendamise küsimusest, mis puudutab olulist vorminõuet ja kujutab endast vaid kohustust, mis kaasneb nõukogu kohustusega enne veenduda, et kõnealuseid õigusi on järgitud (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 69 ja seal viidatud kohtupraktika).

75 Vaidlustatud aktidega on aga hageja suhtes võetud uued piiravad meetmed, tuginedes loetellu kandmise kriteeriumile, mis on esitatud otsuse 2014/119 artikli 1 lõikes 1, mida on täpsustatud otsuses 2015/143, ja määruse nr 208/2014 artiklis 3, mida on täpsustatud määruses 2015/138 (vt eespool punktid 13 ja 14). See kriteerium näeb ette nende isikute vara külmutamise, kes on tuvastatud kui Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutajad, sealhulgas isikud, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise.

76 Tuleb märkida, et nõukogu tugines hageja nime loetellu jätmiseks asjaolule, et Ukraina ametiasutused olid tema suhtes algatanud kriminaalmenetlused seoses avaliku sektori vahendite või vara seadusvastase omastamise süütegudega, mis on seotud ametiseisundi kuritarvitamisega; seda asjaolu tõendasid peaprokuratuuri kirjad, millest hageja oli saanud koopia (vt eespool punkt 35).

77 Hageja suhtes võetud piiravate meetmete kehtima jätmine põhines seega – nagu kohtuasjades, milles tehti 26. septembri 2019. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu (C-11/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:786) ja 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu (T-295/19, EU:T:2020:287) – Ukraina ametiasutuste otsusel algatada ja viia läbi kriminaalmenetlused seoses Ukraina riigivara seadusvastase omastamise süüteoga.

78 Samuti tuleb tähelepanu juhtida sellele, et kui nõukogu muutis vaidlustatud aktidega otsuse 2014/119 lisa ja määruse nr 208/2014 I lisa, lisas ta samamoodi, nagu ta tegi esimest korda 2019. aasta märtsi aktides, eraldi jaotise, mis on täies ulatuses pühendatud kaitseõigustele ja õigusele tõhusale kohtulikule kaitsele ning mis jaguneb kaheks osaks.

79 Esimeses osas on lihtsalt üldiselt meelde tuletatud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele kriminaalmenetluse seadustiku alusel. Kõigepealt tuletatakse meelde eelkõige erinevaid menetlusõigusi, mis on kriminaalmenetluses kahtlustataval või süüdistataval isikul kriminaalmenetluse seadustiku artikli 42 alusel. Seejärel on ühelt poolt meenutatud, et sama seadustiku artikli 306 kohaselt vaatab uurija või prokuröri otsuste, tegevuse või tegevusetuse kohta esitatud kaebused läbi eeluurimiskohtunik või kohalik kohus kaebuse esitaja, tema kaitsja või esindaja juuresolekul. Teiselt poolt on eelkõige märgitud, et nimetatud seadustiku artikkel 309 täpsustab, milliseid eeluurimiskohtuniku otsuseid saab vaidlustada kaebusega. Lõpuks on täpsustatud, et teatav hulk uurimistoiminguid, nagu vara arestimine ja kinnipidamismeetmed, on võimalikud üksnes eeluurimiskohtuniku või kohtu otsuse alusel.

80 Jaotise teine osa käsitleb kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele tagamist igale loetellu kantud isikule. Konkreetselt hageja kohta on täpsustatud, et nõukogu toimikus sisalduvast teabest ilmneb, et kriminaalmenetluse käigus, millele nõukogu tugines, järgiti tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, nagu seda näitavad eelkõige ühelt poolt eeluurimiskohtuniku 1. märtsi 2017. aasta ja 5. oktoobri 2018. aasta otsused ning teiselt poolt eeluurimiskohtuniku 8. veebruari 2017. aasta ja 19. augusti 2019 aasta otsused ning asjaolu, et kriminaalmenetluse materjalidega tutvumine kaitse poolt on pooleli (vt eespool punkt 37).

81 Nõukogu piirdus 6. märtsi 2020. aasta kirjas (vt eespool punkt 38) ühelt poolt märkusega, et peaprokuratuuri väljastatud tunnistustest nähtus, et hageja suhtes oli endiselt pooleli menetlus nr 113 ja menetlus nr 521 seoses avaliku sektori vahendite või vara seadusvastase omastamisega ning et need menetlused olid vastavalt 19. novembril ja 21. novembril 2019 üle antud Ukraina korruptsioonivastase võitluse ametile. Teiselt poolt täpsustas nõukogu hageja kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimise osas, et nende õiguste järgimist tõendasid eespool punktis 80 nimetatud kohtuotsused. Seoses konkreetsemalt eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsusega, mis tehti menetluses nr 113, märgib nõukogu, et seal oli asutud seisukohale, et hagejale olid tehtud teatavaks kahtlustused vastavalt 22. detsembril 2014 ja 19. augustil 2016; et prokuratuur oli tõendanud mõistlike kahtluste olemasolu; et hageja nimi oli kantud 10. juunil 2019 tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja; et oli tõendatud, et hageja varjab end eeluurimist läbiviivate ametiasutuste eest ning et oli piisavalt põhjust arvata, et ta teeb seda ka edaspidi.

82 Nii nähtub vaidlustatud aktides ja 6. märtsi 2020. aasta viidatud kirjas esitatud põhjenduste koos analüüsimisest, et nõukogu väidab sõnaselgelt, et ta kontrollis hageja kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimist eespool punktis 81 viidatud kahes menetluses, ehkki ta esitas täpsemat teavet küll ainult seoses menetlusega nr 113, mille raames tehti eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsus.

83 Sellega seoses tuleb kõigepealt täheldada, et nõukogu ei ole tõendanud, kuidas annavad Petšerski kohtu eeluurimiskohtuniku kõik otsused, millele on viidatud eespool punktis 80 ja mis on puhtalt menetlusaktid, tunnistust hageja kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimisest menetluses nr 113 ja menetluses nr 521. Nimelt, nagu on meenutatud eespool punktides 65–67, pidi nõukogu käesolevas kohtuasjas enne kõnealuste piiravate meetmete kehtima jätmise otsuse tegemist kontrollima, kas Ukraina õiguskaitseasutuse otsus algatada ja viia läbi kriminaalmenetlus seoses avaliku sektori vahendite või vara seadusvastase omastamise ja ametiseisundi kuritarvitamise süütegudega, võeti vastu hageja neid õigusi järgides (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 78).

84 Sellest vaatepunktist ei saa kõnealuseid kohtuotsuseid vähemalt mitte formaalsest aspektist käsitada selliste otsustena algatada ja viia läbi uurimismenetlus, mis õigustavad piiravate meetmete kehtima jätmist. Võib siiski möönda, et sisulisest aspektist, kuna otsused – või vähemalt eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsuse, mis on ajaliselt asjakohane – tegi kohus, võttis nõukogu neid otsuseid tegelikult arvesse kui faktilist alust, mis õigustab kõnealuste meetmete kehtima jätmist (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 79).

85 Seega tuleb kontrollida, kas nõukogu sai õigustatult leida, et need otsused ning asjaolu, et kriminaalmenetluse materjalidega tutvumine kaitse poolt oli vaidlusaluste aktide vastuvõtmise hetkel pooleli, annavad tunnistust hageja kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimisest.

86 Seoses esiteks eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsusega tuleb märkida, et vastupidi nõukogu väidetele ei nähtu sellest selgelt, et hagejale käesolevas kohtuasjas oleks tagatud kaitseõigused ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele. Kuigi on tõsi – nagu nõukogu rõhutas oma 6. märtsi 2020. aasta kirjas (vt eespool punkt 81) –, et Petšerski kohtu eeluurimiskohtunikul oli menetluses nr 113, millega kõnealune otsus seondub, alust asuda seisukohale, et hageja on kahtlustatav; et ta oli kantud tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja; et prokurör oli tõendanud, et ta varjab end eeluurimist läbiviivate ametiasutuste eest ning et oli piisavalt põhjust arvata, et ta teeb seda ka edaspidi, ei muuda see kuidagi tõika, et toimiku materjalidest ei nähtu, et nõukogu oleks tegelikult võtnud arvesse teavet, mille hageja talle edastas 23. jaanuari 2020. aasta kirjas ning varem 19. detsembri 2018. aasta ja 4. veebruari 2019. aasta kirjades.

87 Nimelt väitis hageja dokumentaalsete tõendite varal eeskätt, et tema nime ei olnud kantud Interpoli poolt tagaotsitavate isikute nimekirja ning et seetõttu ei olnud eeluurimiskohtunikul õigust teha teatavaid otsuseid, mis nõukogu arvates tõendasid, et on järgitud hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

88 Sellega seoses tuleb märkida, et toimiku materjalidest ei nähtu, et nõukogu oleks kontrollinud teavet, millele eeluurimiskohtunik tugines asumaks seisukohale, et hageja nimi oli kantud „tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja“. Pealegi ei selgitanud nõukogu põhjuseid, miks ta rahuldus selles osas peaprokuratuuri ja kõnealuse eeluurimiskohtuniku pelkade väidetega, vaatamata sellele, et olid olemas dokumendid, mis tõendasid, et 20. juuni 2019. aasta seisuga ei olnud hageja nime kantud Interpoli poolt tagaotsitavate isikute nimekirja.

89 See asjaolu ei ole sugugi mitte tähtsusetu selle hindamisel, kas hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgiti, võttes arvesse kriminaalmenetluse seadustiku artiklit 193-6, mille kohaselt (nagu nähtub eeluurimiskohtuniku 19. augusti 2019. aasta otsusest) on tagaotsitavate isikute

rahvusvahelisse nimekirja kandmine üks nendest tingimustest, mille täitmist peab prokurör tõendama, kui ta taotleb eelvangistuses seisneva ennetava meetme võtmist (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 87).

90 Eeluurimiskohtunik tugines selles otsuses prokuröri 10. juuni 2019. aasta otsusele, et asuda seisukohale, et hageja nimi oli sellisesse nimekirja kantud, ilma et ta oleks siiski ära märkinud, mis tõendid prokurör selle kohta esitas. Peaprokuratuuri puudutavas tuleb tõdeda, et see piirdus 1. novembri 2019. aasta kirjale lisatud kahes tabelis, milles antakse kokkuvõtlik ülevaade menetluse nr 113 ja menetluse nr 521 seisust ja mis peaksid eeskätt selgitama, kuidas järgiti hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, märkusega, et „kahtlustatav isik on kantud tagaotsitavate isikute nimekirja“.

91 Nõukogu argument, mille kohaselt Interpoli toimikute kontrollikomisjoni sekretariaadi väljastatud tunnistused ei ole otsustava tähtsusega, ei sea neid kaalutlusi kahtluse alla. Nimelt ei võimaldanud peaprokuratuuri antud teave selle kohta, et hageja nimi on kantud „tagaotsitavate isikute nimekirja“, nõukogul mingil juhul kontrollida, kas prokurör täitis sellise nimekirja kandmisega seotud tingimuse, ja seetõttu, kas eeluurimiskohtunik järgis oma otsust tehes hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (vt eespool punkt 89). Neil asjaoludel ei saanud nõukogu piirduda tema käsutuses oleva kas lakoonilise või ebatäpse teabega ning oleks pidanud vähemalt küsima Ukraina ametiasutustelt selgitusi.

92 Lisaks sellele ja ilma et see käesolevat kohtuasja mõjutaks, sest 13. mai 2020. aasta kohtuotsus on – nagu nõukogu õigesti märkis – vaidlustatud aktide vastuvõtmisest hilisem, tuleb siiski märkida, et sellest kohtuotsusest nähtub esiteks, et ainuüksi asjaolu, et prokurör tegi menetluses otsuse kanda isik Interpoli poolt tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja, ei ole piisav, sest lisaks peavad olema võetud kõik vajalikud meetmed selle otsuse rakendamiseks, mida prokurör ei olnud aga tõendanud, ja teiseks, et Ukraina korruptsioonivastase kõrgema kohtu apellatsioonikoda oli kriminaalmenetluse seadustiku artiklit 193-6 juba niimoodi tõlgendanud mitmes 2019. aasta septembri ja 2020. aasta veebruari vahelisel ajavahemikul tehtud kohtuotsuses.

93 Seoses järgmiseks eeluurimiskohtuniku 1. märtsi 2017. aasta ja 5. oktoobri 2018. aasta otsustega, mis käsitlevad erakorralise tagaseljauurimise algatamist, ja 8. veebruari 2017. aasta otsusega, millega võeti ennetav meede eelvangistuse näol, tuleb märkida, et need tehti tükk aega enne vaidlustatud aktide vastuvõtmist. Sellest tuleneb, et need ei ole piisavad tõendamaks, et Ukraina õiguskaitseasutuse otsus, millele nõukogu soovib tugineda selleks, et jätta 2020. aasta märtsi ja 2021. aasta märtsi vahelisel ajavahemikul hageja suhtes kehtima kõnealused piiravad meetmed, võeti vastu hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides. Pealegi on Üldkohtul olnud juba võimalus teha otsus nii eeluurimiskohtuniku 1. märtsi 2017. aasta otsuse kui ka 5. oktoobri 2018. aasta otsuse kohta kohtuasjas, milles tehti 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu (T-295/19, EU:T:2020:287, punktid 78–88 ja 91), mida nõukogu ei ole vaidlustanud, ja kus kohus asus seisukohale, et need ei tõendanud, et hageja kõnealuseid õigusi oleks asjaomaste menetluste raames järgitud.

94 Igal juhul tuleb lisaks märkida, et kõik eespool viidatud kohtuotsused on tehtud kriminaalmenetluste raames, mis põhjendasid hageja nime loetellu kandmist ja sinna jätmist, ning on nende menetluste seisukohast üksnes kõrvalised, kuna neis lahendatakse vaid menetlusküsimusi. Sellised otsused, mis saavad äärmisel juhul tõendada piisavalt kindla faktilise aluse olemasolu, see tähendab seda, et loetellu kandmise kriteeriumile vastavalt oli hageja suhtes algatatud kriminaalmenetlus, mis käsitleb eelkõige Ukraina riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara seadusvastase omastamise süütegu, ei ole ontoloogiliselt sellised, mis võiksid eraldivõetult tõendada, et Ukraina õiguskaitseasutuse selline otsus algatada ja viia läbi need kriminaalmenetlused, millel sisuliselt põhineb hageja osas piiravate meetmete kehtima jätmine, on vastu võetud tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 92).

95 Lisaks sellele ei viita nõukogu ühelegi menetlustoimiku dokumendile, millele ta vaidlustatud aktide vastuvõtmisel tugines ja millest nähtuks, et ta analüüsis viidatud kohtuotsuseid ja tegi neist õigustatult järelduse, et hageja menetlusõigusi oli sisuliselt järgitud.

96 Lõpetuseks tuleb seoses kriminaalmenetluse materjalidega tutvumisega kaitse poolt, mis oli vaidlustatud aktide vastuvõtmise hetkel veel pooleli, juhtida tähelepanu esiteks sellele, et peaprokuratuur ei anna mingit teavet selle protsessi olemuse ja kestuse kohta, ning teiseks, et vaid peaprokuratuuri esitatud teabest nähtub, et nende materjalidega tutvumine toimub alates 21. aprillist 2017, mil menetluses nr 113 lõpetati eeluurimine, ja alates 3. detsembrist 2018, mil menetluses nr 521 lõpetati eeluurimine.

97 Vastupidi sellele, mida väidab nõukogu, ei ole ta tõendanud, kuidas võimaldavad tema käsutuses olnud teave, mis käsitleb kaitse tutvumist viidatud materjalidega menetluses nr 113 ja menetluses nr 521, ja seotud kohtuotsused tal asuda seisukohale, et hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele oli järgitud, samas kui – nagu märkis hageja – need menetlused, mis käsitlevad ajavahemikul 2011–2014 väidetavalt toimepandud tegusid, olid alles eeluurimise staadiumis ja anti 2019. aasta novembris pärast nende lõpetamist pealegi üle muudele uurimisasutustele, mistõttu kõnealused kohtuasjad ei olnud veel jõudnud sisulistes küsimustes Ukraina kohtute menetlusse.

98 Harta artikli 47 teine lõik, mis kujutab endast mõõdupuud, mille abil nõukogu hindab, kas õigust tõhusale kohtulikule kaitsele on järgitud, näeb ette, et igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

99 Kui harta näeb ette õigused, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, näiteks artiklis 6 ette nähtud õigustele, on harta artikli 52 lõike 3 kohaselt nende tähendus ja ulatus samad, mis neile EIÕKga ette on nähtud.

100 Sellega seoses tuleb märkida, et EIK leidis EIÕK artiklit 6 tõlgendades, et mõistliku aja põhimõtte eesmärk on eeskätt kaitsta süüdistatavat menetluse liigse viibimise eest ja vältida seda, et tema saatus jääb liiga pikalt lahtiseks, ning samuti viivitusi, mis võivad kahjustada kohtumõistmise tõhusust ja usaldusväärsust (vt EIK 7. juuli 2015. aasta otsus Rutkowski jt *vs.* Poola, CE:ECHR:2015:0707JUD007228710, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks asus EIK seisukohale, et selle põhimõtte rikkumisega on tegemist eeskätt siis, kui kriminaalmenetluse uurimisfaasi iseloomustab rida tegevusetuse perioode, mis on süüks pandavad selle uurimise eest vastutavatele pädevatele ametiasutustele (vt selle kohta EIK 6. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Rouille *vs.* Prantsusmaa, CE:ECHR:2004:0106JUD005026899, punktid 29–31; 27. septembri 2007. aasta kohtuotsus Reiner jt *vs.* Rumeenia, CE:ECHR:2007:0927JUD000150502, punktid 57–59, ja 12. jaanuari 2012. aasta kohtuotsus Borisenko *vs.* Ukraina, CE:ECHR:2012:0112JUD002572502, punktid 58–62).

101 Kohtupraktikast tuleneb lisaks, et kui isiku suhtes on piiravaid meetmeid kohaldatud juba mitu aastat põhjendusel, et käimas on sisuliselt sama peaprokuratuuri või muu uurimisasutuse läbiviidav eeluurimine, peab nõukogu uurima põhjalikumalt küsimust, kas Ukraina ametiasutused võivad olla rikkunud selle isiku põhiõigusi (vt selle kohta 30. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus Stavytskyi *vs.* nõukogu, T-290/17, EU:T:2019:37, punkt 132).

102 Seetõttu oleks nõukogu käesolevas kohtuasjas pidanud vähemalt märkima, mis põhjustel sai ta vaatamata eespool punktis 97 ära toodud hageja argumentidele järeldada, et hageja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele Ukraina õiguskaitseasutuses, mis on ilmselgelt põhiõigus, oli tagatud seoses küsimusega, kas tema asi lahendati mõistliku aja jooksul (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 100).

103 Toimiku materjale arvestades ei saa seega järeldada, et tõendid, mis nõukogul olid vaidlustatud aktide vastuvõtmise ajal, võimaldasid tal kontrollida, kas Ukraina õiguskaitseasutuse otsus oli tehtud, järgides hageja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ja õigust oma asja lahendamisele mõistliku aja jooksul.

104 Lisaks tuleb sellega seoses samuti märkida, et väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt sellise rahaliste vahendite külmutamise otsuse vastuvõtmise korral nagu see otsus, mis puudutab hagejat, on nõukogu või liidu kohtu ülesanne kontrollida mitte nende uurimiste põhjendatust, mis toimusid Ukrainas isiku suhtes, kelle vastu neid meetmeid kohaldatakse, vaid üksnes rahaliste vahendite külmutamise otsuse põhjendatust selle otsuse aluseks olnud dokumendi või dokumentide alusel, ei saa tõlgendada nii, et nõukogu ei ole kohustatud kontrollima, kas kolmanda riigi otsus, millele ta soovib piiravate meetmete võtmiseks tugineda, on vastu võetud selliselt, et on tagatud kaitseõigused ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Klymenko *vs.* nõukogu, T-295/19, EU:T:2020:287, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).

105 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades ei ole tõendatud, et nõukogu oleks enne vaidlustatud aktide vastuvõtmist veendunud, et Ukraina õiguskaitseasutused järgisid hageja kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele kriminaalmenetlustes, millele ta tugines. Sellest järeldub, et otsustades jätta hageja nimi loetellu, tegi nõukogu hindamisvea.

106 Neil asjaoludel tuleb vaidlustatud aktid hagejat puudutavas osas tühistada, ilma et oleks vaja kontrollida viimase esitatud muid väiteid ja argumente.

Otsuse 2020/373 tagajärgede kehtima jätmine

107 Teise võimalusena taotleb nõukogu, et rakendusmääruse 2020/370 osalise tühistamise korral jätaks Üldkohus otsuse 2020/373 tagajärjed õiguskindluse kaalutlustel kehtima hetkeni, mil jõustub rakendusmääruse 2020/370 osaline tühistamine.

108 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 60 esimesest lõigust tuleneb, et apellatsioonkaebusel ei ole peatavat toimet. Põhikirja artikli 60 teises lõigus on siiski ette nähtud, et erandina ELTL artiklist 280 jõustuvad Üldkohtu otsused, mis kuulutavad määruse õigustühiseks, apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödumisel, või kui selle tähtaja jooksul on otsus edasi kaevatud, siis selle kaebuse läbivaatamata või rahuldamata jätmise kuupäevast.

109 Käesolevas kohtuasjas on rakendusmääruse 2020/370 puhul tegemist määrusega, kuivõrd seal on ette nähtud, et see on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides; see vastab ELTL artiklis 288 ette nähtud määruse toimele (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Bank Saderat Iran, C-200/13 P, EU:C:2016:284, punkt 121).

110 Niisiis on käesoleval juhul kohaldatav Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 60 teine lõik (21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Bank Saderat Iran, C-200/13 P, EU:C:2016:284, punkt 122).

111 Viimaseks tuleb otsuse 2020/373 tühistamise ajalise toime osas meenutada, et ELTL artikli 264 teise lõigu alusel võib Üldkohus, kui ta peab seda vajalikuks, siiski märkida, milliseid tühiseks tunnistatud õigusakti tagajärgi loetakse kehtivaks.

112 Käesolevas kohtuasjas võib rakendusmääruse 2020/370 ning otsuse 2020/373 tühistamise jõustumine erinevatel kuupäevadel õiguskindlust oluliselt kahjustada, kuna need kaks õigusakti kehtestavad hageja suhtes ühesugused meetmed (vt selle kohta 21. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Klyuyev *vs.* nõukogu, T-731/15, EU:T:2018:90, punkt 263). Otsuse 2020/373 tagajärjed tuleb seega hagejat puudutavas osas jätta kehtima kuni rakendusmääruse 2020/370 tühistamise jõustumiseni.

Kohtukulud

113 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista nõukogult.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

1. **Tühistada nõukogu 5. märtsi 2020. aasta otsus (ÜVJP) 2020/373, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas, ja nõukogu 5. märtsi 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/370, millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas, osas, milles nende aktidega jäetakse Oleksandr Viktorovych Klymenko nimi nende isikute, üksuste ja asutuste loetellu, kelle suhtes kohaldatakse kõnealuseid piiravaid meetmeid.**

2. **Jätta otsuse 2020/373 artikli 1 tagajärjed Oleksandr Viktorovych Klymenko suhtes kehtima kuni Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 esimeses lõigus nimetatud apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödumiseni, või kui selle tähtaja jooksul esitakse apellatsioonkaebus, siis selle läbivaatamata või rahuldamata jätmiseni.**

3. **Mõista kohtukulud välja Euroopa Liidu Nõukogult.**

Spielmann Spineanu-Matei Mastroianni

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 3. veebruaril 2021 Luxembourgis.

Allkirjad